

Un passeig de la mà del cavaller Martorell

L'any 2010 va ser declarat per la Generalitat l'Any Joanot Martorell. Un any que commemorava el 600 aniversari del naixement d'aquest cavaller valencià, els 550 anys des de que va començar a escriure el *Tirant Lo Blanch* i els 520 anys des de que es va publicar per primera vegada la seua obra. Una oportunitat que ha donat a conèixer el llegat d'aquest il·lustre valencià i literat universal.

L'impressionant claustre renacentista de Sant Miquel dels Reis estava preparat el 16 de juny de 2010 per a rebre a Mario Vargas Llosa, un dels grans autors contemporanis en llengua espanyola que tan sols quatre mesos després de la seua presència a la seu de la Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu rebia a Estocolm el premi Nobel de literatura. Nascut el 28 de març de 1936 a Lima (Perú) compta amb una àmplia trajectòria literària i sempre s'ha declarat un fervent admirador de l'obra, publicada a València l'any 1490, *Tirant lo Blanch* del valencià Joanot Martorell. Aquesta admiració li va portar a València en l'Any Martorell per impartir la conferència «Tirant lo Blanch: un testimoni personal». L'escriptor va llegir l'obra per primera vegada quan era un estudiant universitari a Lima en els anys cinquanta i segons les seues pròpies paraules el va influir de manera que el va ajudar a descobrir «*el escritor que quería ser*» i també «*la manera de ser profunda de la novela que he visto en algunos de los caminos por los que han seguido figuras del género narrativo*». Però no va ser l'única rebel·lació que li va aportar la lectura també va veure que l'obra tenia altres valors i inclús s'adelantava al seu temps «*un escritor vuelca en lo que escribe todo lo que es él, con lo mejor y lo peor, con sus ideas y convicciones pero también con sus fobias y pasiones más íntimas y el Tirant fue una de las primeras obras en la historia de la literatura narrativa en hacerlo*».

Mario Vargas Llosa va iniciar la seua conferència lloant l'encert d'aquest reconeixement públic cap a la figura de Joanot Martorell que és per a València «*sin duda*

uno de los más preclaros de sus hijos». Al llarg de la seua intervenció, l'escriptor, que fins i tot es va atrevir a llegir un fragment de l'obra, va dedicar paraules de reconeixement i admiració a l'obra de Martorell que va qualificar com una novel·la important que és *«un orgullo para Valencia, España, la literatura occidental y la literatura a secas»*.

A l'acte presidit per la consellera de Cultura, Trini Miró, i en el que va intervenir també el poeta Carlos Marzal, van assistir representants de l'Administració autonòmica, nombroses personalitats del món de la cultura i la societat valenciana que van seguir amb atenció la intervenció de Vargas Llosa que va acabar la conferència afirmant que l'obra de Martorell té *«un espíritu ancho y una visión de largo alcance y eso es la gran literatura, que nos muestra los denominadores comunes que nos unen en nuestra diversidad por encima de las fronteras»*.

En acabar l'acte la consellera de Cultura Trini Miró, va presentar el portal que la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes (<http://bib.cervantesvirtual.com/portal/tirant>) ha dedicat a Martorell i la seua obra. Aquest espai dirigit per la professora Llúcia Martín, de la Universitat d'Alacant, conté una exhaustiva documentació sobre l'escriptor i el llibre, entre la qual destaquen els exemplars conservats del Tirant (complets i fragmentaris) de les edicions de 1490 i 1497, les traduccions castellana de 1551, italiana de 1538 i francesa del segle XVIII, i la primera edició moderna de 1878. Però l'any Martorell va continuar a la Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu amb l'exposició «Joanot Martorell i els literats valencians del segle XV». Una exposició organitzada per la Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu en col·laboració amb la

Fundació Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes i que rebia al visitant amb una imponent i bella imatge del cavaller obra del pintor valencià Manuel Boix. La mostra comissariada per Jaume Chiner, Cap del Servei d'Arxius i especialista en l'obra de Martorell, oferia als visitants la possibilitat de poder veure junts tots els exemplars existents en el món de l'edició de 1490 del *Tirant lo Blanch*, és a dir, les actualment localitzades a la Hispanic Society (Nova York), British Library (Londres), la Universitat de València i la Biblioteca de Catalunya.

A més l'exposició mostrava un recorregut històric i literari pels orígens i la vida d'aquest valencià universal i una aproximació a la literatura escrita durant l'anomenat Segle d'Or que va permetre al visitant conèixer la vida i l'obra dels més reconeguts literats coetanis de Martorell i les relacions que s'establiren entre ells. Tots ells van escriure les planes més brillants de la nostra literatura: Jordi de Sant Jordi, Ausiàs March, Joan Roís de Corella, Jaume i Sor Isabel de Villena.

Una panoràmica de gairebé totes les edicions disponibles actualment de l'obra del Tirant que es conserven a la Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu, publicades tant per editorials privades com per institucions públiques, finalitzaven el recorregut d'aquesta exposició que va estar oberta al públic fins al mes de gener d'aquest any.

Però aquesta no va ser l'única, una altra de les activitats realitzades en aquest Any Martorell va ser l'exposició itinerant sobre *Tirant lo Blanch*. Amb il·lustracions de Manuel Boix i textos de Jaume Chiner resumia a grans trets l'obra i la situava en el context històric de l'època. Una mostra que ha pogut ser visitada en diferents

biblioteques públiques i que ha donat a conèixer a un públic més ampli, l'obra d'aquest literat valencià que va escriure una de les obres més importants de la literatura universal.

La tercera exposició dedicada a Martorell va ser inaugurada en desembre del 2010 en el Centre del Carme. Sota el títol «Joanot Martorell i la tardor de la cavalleria» proposava un passeig històric per les ordres cavalleresques medievals a través de diferents objectes representatius del món cavalleresc i cortesà de l'època.

Una exposició que convidava al visitant a conèixer amb més detall la vida de Joanot Martorell, fill d'una família de Gandia establida a València des de l'any 1400, dels seus orígens familiars, la ciutat de València on va nàixer, les campanyes bèl·liques en les quals va participar i també el context històric, polític i econòmic de l'època on va viure.

□ Àfrica Ramírez
Lletres Valencianes, n° 29

*Columna de la Llotja dels Mercaders de València
(s. xv).
Monument declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO el 1996.*

M Joanot
MARTORELL
CAVALLER VALÈNCIA I LITERAT UNIVERSAL
Any 2010

INSTITUT VALENCIÀ
D'ESTUDIS I INVESTIGACIONS
LINGÜÍSTIQUES I LINGÜÍSTIQUES
I LINGÜÍSTIQUES I LINGÜÍSTIQUES